

VILÁGOS SÁG

KOLOZSVAR,
1947 október 10, péntek

A MAGYAR NÉPI SZÖVETSEG KÖZPONTI NAPILAPJA

IV. ÉVFOLYAM
253. szám

Készül a két munkáspárt szervezeti és politikai egysége

Rövidesen leltározzák az iparvállalatokat — Hatalmas méretekben növekszik széntermelésünk

Belpolitikai életünkben — bár továbbra is előtérben maradtak a gazdasági természetű kérdések — az érdeklődés a két munkáspárt, a Kommunista és a Szociáldemokrata Párt politikai, ideológiai és szervezeti egységben, végső fokozatig pedig az Egységes Munkáspárt megvalósítása érdekében kifejtett tevékenység felé fordult, különösen a két munkáspárt központi bizottságának a közelmúltban kiadott ilyenirányú közleménye óta s legutóbb a Szociáldemokrata Párt most folyó országos kongresszusával kapcsolatban. Mindkét alkalomból az ország munkássága Munkás Egységfronti gyűlések rendezésével megvitatta az Egységes Munkáspárt létrehozásának kérdését, lelkes hangú táviratokban üdvözlö a kezdeményezést s kifejezte azt az óhajtát, hogy demokráciánk megerősítése érdekében minél előbb létre kell hozni a két párt politikai, szervezeti és ideológiai egységét.

Szociáldemokrata körökben a most folyó országos kongresszust egyenesen és közvetlenül kapcsolatba hozzák a két párt egységének megvalósításával s igen sokat várnak a kongresszus határozatától ilyen tekintetben. Bizonyos, hogy a kongresszus a két munkáspárt egységének jegyében nyílt meg. A megnyitó alkalmával elhangzott beszédek kivétel nélkül az egység megvalósításának szükségességét hangsúlyozták. Kitérő rá megnyitó beszédében Voinea, a kongresszus elnöke is, majd a Román Kommunista Párt nevében beszélő Vasilichi Gheorghe központi politikai bizottsági tag beszédére válaszolva, egész sereg szociáldemokrata pártiszervezettől érkezett távirattal bizonyította, hogy az egység megvalósítását a szociáldemokrata munkások is helyesnek tartják, sürgetik.

Vasilichi Gheorghe pedig kijelentette, hogy az utolsó három évben a két munkáspárt megteremtett minden feltételt a teljes politikai és szervezeti egységre, annak ellenére, hogy a demokrácia elengedhetetlen elkövetkezik a két munkáspárt által megalkotott Munkás Egységfront szétrobbantására, s a munkásoknak a parasz-

toktól való elválasztására. Majd a jelenlegi kül- és belpolitikai helyzetet elemezve, kijelentette: feltétlenül szükséges most már a munkásosztály teljes politikai egységének megvalósítása.

Ugyanilyen értelemben beszélt Apostol Gheorghe, az Országos Szakszervezeti Tanács elnöke, majd Groza Péter miniszterelnök is, aki kijelentette, hogy a munkásosztály egysége és a dolgozó földművesekkel való szövetsége alkotja azt a hatalmas erőt, melynek birtokában nincs mit félnie az országnak sem a belföldi, sem a külföldi ellenségtől.

Természetesen a két munkáspárt teljes politikai, ideológiai és szervezeti egységének megvalósítása nem egyszerű feladat. Nem elég kimondani az egységet — amint ezt Vasilichi Gheorghe is megállapította. Az Egységes Munkáspárt létrehozását alapos megvitatás, közös tervek és alapvető közös határozatok kidolgozása kell hogy megelőzze. Pontosan körvonalazni kell, hogy mi a cél, amiért ez az egységes párt sikraszáll és harcol. Az Egységes Munkáspártot tehát nem lehet, de nem is szabad máról-holnapra létrehozni. De az ilyen irányban megtett eddigi lépések s az ország munkásságának lelkesedése azt bizonyítja, hogy a megvalósítás minden valószínűség szerint gyors ütemben készül.

Mindenestre a legnagyobb figyelemmel kíséri az ország minden demokrata szervezete és minden demokrata embere ezt a törekvést — hiszen történelmi jelentőségű lépésről van szó, olyan lépésről, mely egyelőre beláthatatlan módon hozzájárul mind az ország demokráciájának előbbrelendítéséhez, de ezen túlmenően, külpolitikai szempontból is igen nagy jelentőségű. A két munkáspárt egységének megvalósításával megszűnik a lehetősége annak, hogy a pártfogultság kihasználásával viszályt támaszthassanak a munkás-soraiban s ugyanakkor még szorosabban lehet fűzni a munkásosztály és a dolgozó földművelés, valamint a haladó értelmiség szövetségét.

Szerdán vitatta meg a Szociáldemokrata Párt kongresszusa a munkásosztály egységének kérdését

BUKAREST. — A Szociáldemokrata Párt országos kongresszusának harmadik napján, szerdán Jordachescu Teodor belügyi államtitkár a párt alapokmányára vonatkozó jelentését terjesztette elő. Ezután került sor Voitec Stefan és Radacanu Lotar minisztereknek, a párt főtitkárainak politikai jelentésére.

A politikai jelentések külön és behatóan foglalkoztak a két munkáspárt, a Szociáldemokrata és a Román Kommunista Párt szervezeti, politikai és ideológiai egységének kérdésével. A politikai jelentés vitája a késő esti órákig folytatódott.

Itt írjuk meg, hogy Voitec Stefan nemzetnevelésügyi miniszter, a Szociáldemokrata Párt főtitkára a kongresszus alkalmával adott sajtónyilatkozatában többek között a következőket jelentette ki: — Meggyőződésem — hangsúlyozta, — hogy ez a kongresszus egyhangúlag a munkásmozgalom politikai, ideológiai és szervezeti egysége mellett foglal állást.

FOKOZZAK A ZÖLDSÉG-TERMELEST

A földművelésügyi minisztérium a múlt évi tapasztalatok alapján elhatározta, hogy az 1947—48 földművelési évben tovább fokozza a zöldségtermelést. Növekedni fogják a zöldséggel beültetett területeket és intézkednek afelől, hogy a beépítetlen telkeken zöldséges keréket létesítsenek. A minisztérium elrendelte az állami mintagazdaságoknak a zöldségmagvak gyűjtését és osztályozását.

MEGKEZDŐDIK AZ IPARI, KERESKEDELMELI ÉS SZÁLLÍTÁSI VÁLLALATOK LELTÁROZÁSA

Október 15-én kezdődik az egész ország területén az ipari, kereskedelmi és szállítási vállalatok leltárának felvétele. A leltárakat a kereskedelmi és iparügyi minisztérium kiküldöttei, a központi statisztikai hivatal egy-egy tagja, valamint a Szakszervezeti Tanács kiküldöttei készítik el.

Az ipari, kereskedelmi és szállítási vállalatok számbavétele, amint az ország gazdasági helyreállításával megbízott miniszterközi bizottság rendelt el, igen nagy jelentőségű esemény. Arról van szó, hogy az ipari, kereskedelmi és szállítási vállalatok számbavételekor pontosan megállapítják azt, hogy melyik vállalat milyen termelést lehetőséggel rendelkezik s hogy ez a lehetőség teljes mértékig

kihasználják-e, vagy sem. Így majd megállapítják pontosan azt is, hogy milyen vállalatok és milyen okból szüneteltek a termelés s az adatok alapján az ország gazdasági helyreállításával megbízott miniszterközi bizottság majd megteheti az intézkedést a termelés fokozása érdekében.

Az Országos Szakszervezeti Tanács éppen ennek fontosságára való tekintettel szigorúan utasítja mindazon szakszervezeti tagokat, akik a leltározásban

részt vesznek, de általában az egész munkásságot, hogy az ipari, kereskedelmi és szállítási vállalatok leltárának elkészítésénél fokozott éberséget tanúsítsanak, hogy ne adódhassék alkalom a való tények elferdítésére.

SZÉNTERMELESLÜNK ELÉRTE A BÉKESZINVONALAT

Legújabb hivatalos adatok szerint az ország széntermelése elérte

az 1938. évi átlagot. E nagyszerű eredmény alapján megállapították, hogy minden lehetőség megvan jelenlegi széntermelésünk megduplázására a következő négy év alatt. Különösen a lignittermelést fokozzák, mert ezt az elektromos hőközpontok ellátására használják a bányavidekeken. Egy hatalmas kokszgyárat állítanak fel, amely évente 850 tonna kokszot fog termelni.

Az amerikai imperialisták átvették Hitler szerepét

— mondotta Luka László

BUKAREST. — A görög szabadságharc támogatására Bukarestben megtartott nagyszabású népgyűlésen Luka László, a Román Kommunista Párt titkára hatalmas beszédet mondott, mely-

ben utalt arra, hogy az összes béke- és szabadságszerető népek tiltakoznak a Görögországban dúló fasizta terror és háborús kibívások ellen.

— Mi is felemljük tiltakozó szavun-

kat a görögországi elnyomás ellen és rokonszenvűnként és üdvözlőnként küldjük a szabadságért, a békéért és a fejlődésért harcoló görög népet — mondotta Luka László.

Az ENSZ politikai bizottságában kidérült az amerikai álláspont tarthatatlansága

— állapítja meg a moszkvai rádió

LAKE-SUCCESS. — Az ENSZ politikai bizottságában a jugoszláv kiküldött azzal vádolta Nagybritanniát, hogy esufot úz az 1944. ben kötött varkizai megállapodásból. Kijelentette, hogy az ENSZ Balkán-bizottságának a megállapításai pontatlanok és szemérem vetette a bizottság belga tagjának, hogy kormánya nyomásának engedve támogatja a bizottság egyes olyan megállapításait, amelyekkel nem értelt egyet.

A svéd megbízott áthidaló javaslatot terjesztett be, amely szerint a Görögországban történtekért egyik fél sem hibáztatható, viszont javaslata értelmében feloszlatnák Görögországot, hogy

állítsa helyre a rendes kapcsolatot Jugoszláviával, Bulgáriával és Albániával. A norvég kiküldött támogatja a svéd indítványt. Görögország képviselője visszautasította a kormánya elleni vádakat.

A MOSZKVAI RÁDIO A GÖRÖG VITARÓL

Az ENSZ politikai bizottságában folyó görög-vita alkalmával teljes mértékben kidérült az amerikai álláspont tarthatatlansága — állapította meg a moszkvai rádió newyorki jelentésében. Eszerint amerikai részről nem tudták bizonyítani a Görögország északi szomszédjai ellen emelt vádjakat és nem tudták megcáfolni a gö-

rögországi durva angol-amerikai beavatkozásról a Szovjetunió és több más ország részéről előterjesztett bizonyítékokat.

Johnson amerikai megbízott kijelentette, hogy az amerikai kiküldött visszavonja a Jugoszlávia, Bulgária és Albánia elleni vádakat, ha ezek az államok elfogadják az ugynevezett határbizottságok kiküldését. A moszkvai rádió megállapítása szerint ennek az amerikai magatartásnak az érdeke meg nyilvánvalóan az, hogy az Egyesült Államok egyfelől így alarja elsimítani azt a rossz határozatot, melyet igazolatlan vádaskodásával kellett, másrészt a javasolt határbizottságok hivatottak

A Román Kommunista Párt titkára kitért arra is, hogy bár a hitlerista hordákat már két és fél éve elűzték és a háború már két és fél éve befejeződött, még mindig nem szilárdult meg a béke, a világ egyes pontjain még mindig folyik a vér és több nemzet kénytelen harcolni szabadsága, nemzeti függetlensége és békés fejlődése megvalósításáért.

— Azért nincs béke — folytatta emelt hangon Luka László — mert az emberek milliója vérből meggazdagodott még mindig nem laktak jól vérről, még mindig nem elég a profit és még mindig nem elégették meg a népek kizsákmányolását. Hitler szerepét s a német fasizmus szellemét az amerikai imperialisták vették át az atombombával való fenyegetéssel. Amerika nem ekékel, élelmiszerekkel, ruházati cikkekkkel, vagy lábballal segíti Görögországot, hogy annak háborús sebeit begyógyítsa, amelyeket a német hitlerizmus elleni háborúban szenvedett, hanem új tankokat, ágyukat, fegyvereket küldött Görögországnak.

— Görög- és Törökország felfegyverzésével az amerikai imperialisták — karöltve a fasizta az angol uralomvággyal — továbbra is fenntartják a fasizta uralmi rendszert, fenyegetve ezzel nemcsak a görög népet, hanem a Görögországgal szomszédos országokat is. Fenyegeti eljárásával a fiatal demokráciákat, a mi népi demokráciákat, is és a közepkeleti népek nemzeti és szociális szabadságáért vívott küzdelmét.

Luka László ezután a Szociáldemokrata pártok jobbszárnyának áruló tevékenységét ismertette, amellyel Franciaországban és Angliában is segíti az imperialista törekvéseket és ez az egyik oka annak, hogy az angol munkáspárt, ahelyett, hogy megtarthatta volna a választások előtt tett ígéretét és szoros együttműködésben a Szovjetunióval igyekezett volna a békét és szabadságot megszilárdítani, az amerikai imperializmus csatlakozott, mert ennek segítségével tartja fenn kizsákmányoló uralmát a gyarmatokon

A népgyűlésen megjelent hatalmas tömeg hevesen tüntetett az amerikai és angol imperializmus ellen, ugyanakkor lelkesen élvezte Amerika és Anglia népét, amely öntudatosan a világhatalmi és népelnyomó törekvések ellen foglalt állást.

Luka László beszédében utalt arra is, hogy a fiatal romániai demokrácia máris olyan nagyjelentőségű kérdéseket dolgoz fel, amelyeket az évszázados demokratikus multra hivatkozó Anglia és Amerika nem tudott megoldani. Nyíltan feltette a kérdést: mit keres az angol hadsereg Görögországban, Palesztinában és Egyiptomban és a tömeg tomboló lelkesedése közben jelentette ki, hogy a romániai munkásosztály ismeri és érzi az imperialista veszélyt, tragikus történelmi tapasztalatai vannak erről, nem akar az imperialista hadműveletek bázisa lenni, még kevésbé ágyúöltelék az imperialista háborús célokért.

Beszéde végén utalt arra, hogy a felszabadító Vörös Hadsereg valószínűleg meg Románia nemzeti függetlenségét, a fejlődő demokráciát, tette lehetővé az új és boldogabb jövő kiépítését és emelt hangon jelentette ki: az angolszázok azért gyűlölik a Szovjetuniót, mert megakadályozta dicsőséges hadseregével többek között az angol-amerikai imperializmus romániai térhódítását is.

A közgyűlés határozat javaslatot fogadott el, melyben rekonvenst fejezi ki a szabadságért harcoló görög népet iránt.

AZ AMERIKAI VEZÉRKAR HUSZOLGALATI OSZTÁLYÁNAK A VEZETŐJE ATHENBEN

A leplezetlen amerikai beavatkozást tevé egyelőre még nyilvánvalóbbá az az athéni jelentés is, amely szerint Chamberlain vezértörvény, az amerikai vezérkar hivatalos közlése, a vezetés végül a görögországi és tanácskozott az ottani kormányzatok parancsokkal. Athénben a hadügyi miniszterrel tárgyal. A hadügyminiszter ezt követően közölte, hogy a megbeszélés katonai kérdésekre vonatkozott

A jugoszláv öt éves terv csodája

Hatalmas ipari állammá épül ki a jugoszláv szövetségi népiállam

151 százalékkal emelkedik a mezőgazdasági termelés

Mi a titka a jugoszláv felemelkedésnek

"A régi társadalmi rendszer megsemmisítésével, a termelő eszközök államosításával és a dolgozó nép kezére való juttatásával, egyszóval az új Jugoszlávia megteremtésével a politikai és gazdasági átrendezés útján minden dolgozó ember érdeke közérdekévé vált." Tito tábornagy a Jugoszláv Népiállam 1947 szeptemberi kongresszusán.

Jugoszlávia legendás hőseit, Tito partizánjait a hitleri rablóháború alatt tanulta meg csodálni a nagyvilág. Rongyosan, egy szál ócska mordállyal a kezükben száítottak szembe ezek a hős partizánok Hitler tankjaival — és győztek.

Most ismét harcot vív Jugoszlávia s ez a harc éppen olyan kemény s Tito katonái, Jugoszlávia egész népe, éppen olyan elszántan, teljes erőbedobással küzd, mint annakidején. Ez a harc ma a fejlődésért, az előbbrejutásért, a jövőért folyik. A Jugoszláv Népköztársaság dolgozói most valósítják meg az öt éves tervet.

Vékony kis füzetben foglalták össze a jugoszláv öt éves tervet. A könyvecske külseje szerény, de nagy dolgok foglaltatnak benne.

FELÉPÜL AZ ÚJ JUGOSZLÁVIA

Mindjárt a bevezetés rámutat arra, hogy Jugoszlávia népei a felszabadító háborút nemcsak nemzeti függetlenségükért viselték, hanem egy valóban demokratikus társadalmi és gazdasági rendszer megteremtéséért is. Már a háború folyamán kialakultak az új jugoszlávia népiállam keretei és lerakták az alapokat. Megalkották a jugoszláv népek teljes testvérségét és ennek szellemében szervezték meg a jugoszláv néphadsereget Tito marsall vezérletével. E népi erők összefogásával győzött Tito hadserege a külső és belső ellenségek ellen. S ez a hatalmas erő nem pihent meg, nem oszlott szét a háború győzelmes befejezése után sem. Megkezdte az új népi Jugoszlávia felépítését és az öt éves terv ezeknek a tudományos és tervszerű szervezett feladatoknak.

A népi Jugoszlávia vezetői, az öt éves terv irányítói tudják, hogy jelentős nehézségekkel kell számolniuk, hiszen a háború előtt Jugoszlávia volt Európa iparilag egyik legelmaradottabb állama. Az öt éves terv célja: ipari állammá tenni az országot. Ennek a megvalósításához pedig szükséges a népi tömegek alkotó erejének okos és felhasználása.

Munkáskezre van szükség s például az öt éves terv előírja, hogy 1951-re, amikor az öt éves terv befejeződik, újabb 170.000 szakképzett ipari munkás kell elfoglalja helyét az üzemekben. Ez pontosan megkettőzést jelent a jugoszláv ipari munkásság létszámának.

MEGSOKSZOROZÓDIK AZ IPAR EREJE

Uj iparágak létesülnek a terv öt esztendeje alatt. Megszületik a jugoszláv nehézipar és középipar, villamosági ipar és mozdonygyártás. Mindez eddig egyáltalán nem volt Jugoszláviában. A fémkohászat, az 1939-eshoz viszonyítva, hétszeresére emelkedik. Az öt éves terv befejezésekor egyedül a vasérctermelés eléri az 1,5 millió tonnát, a termelés vasöntvényben a 730.000 tonnát, az acéltermelés pedig az egymillió tonnát. Az építőanyagipar termelése a nyolcszorosára, a kémiai iparé a kilenceszeresére emelkedik.

Jellemző adat, hogy egyedül új ipari üzemek felállítására 120 milliárd dinárt utalványoznak. Az ország villamosítására is hatalmas tervet dolgoztak ki. A vizező felhasználására egész sor vízierőműtelepet építenek s ez olcsó villamosáramot biztosít úgy az ipar, mint a lakosság számára. A mezőgazdasági célokra 19

milliárd 400 millió dinárt fordítanak. Az öt éves terv befejezéséig a mezőgazdasági termelés 151 százalékkal kell, hogy fokozódjék s 400.000 hektár területet törnek fel szántóföldnek.

Igen érdekes az a tény is, hogy a jugoszláv öt éves tervben nagy szerepet juttattak a kézműiparoknak. A jugoszláv kézműipar — akárcsak a mienk — mindig igen magas fokon állott.

A JUGOSZLAV ÖTÉVES TERV TÁMOGATJA A KISIPART

— Egyesek — mondotta ezzel kapcsolatban Tito tábornagy — azt hiszik, hogy a kézműipar utolsó órája ütött abban a pillanatban, amikor mi nekiláttunk nagyiparunk felépítéséhez; azt hiszik, hogy a kézműipar haszontalanúvá vált, magánszektor lévén a termelésben, akadályozza a társadalmi és szocialista termelés normális fejlődését. Ez teljesen hibás felfogás. A kisiparos munkája nekünk szükséges és hasznos. Ami a minőségét illeti, mesterembereink, iparosaink termelése igen magas színvonalú, mesterségük különlegességénél fogva s ezeket segíteni is fogjuk. Politikánk a kisiparral és a kisiparosokkal szemben nem az, hogy akadályokat emeljünk eléjük és megszüntessük a kisipart, hanem hogy beleégyazzuk általános gazdasági tervünkbe, kifejlesszük,

termelőszövetkezetekbe szervezzük, hogy minél nagyobb gazdasági hasznot hajtsanak országunknak.

Az öt éves tervet magába foglaló füzetben Andrij Hebrang, a tervbizottság elnöke igen figyelemre méltó következtetéseket von le Jugoszlávia gazdasági és politikai fejlődéséről illetőleg a háború óta eltelt időszakról. Hebrang az alábbi pontokba foglalja megállapításait:

EZ TÖRTÉNT JUGOSZLÁVIÁBAN

1. A hatalom a kizsákmányolók és reakciók kezéből a népébe jutott.

2. Megalkották a nemzetgazdaság szocialista szektorát, elfoglalva a vezető pozíciókat az iparban, a pénzügyben és a mezőgazdaságban és nagykereskedelemben.

3. Változtatásokat hajtottak végre a termelési viszonylatokban, megteremtve az anyagi és társadalmi előfeltételeit az ember ember által való kizsákmányolása végleges megszüntetésének.

4. Átszervezték a nemzetgazdaságot, lehetővé téve a termelési anarchia megszüntetését s a tervgazdálkodási elv bevezetését.

5. Új viszonylatot teremtettek a mezőgazdaság és ipar, a pa-

rasztás és a munkásság között. Ez a kölcsönös segítség és a javak cseréjén alapszik. Ez lehetővé tette a mezőgazdasági kezdetlegesség és a dolgozó földművelésnyomorának megszüntetését.

6. A magánnyereskedelelem és a közvetítőkereskedelelem, a tőkés kizsákmányoló helyén megjelent az állami szövetkezeti kereskedelem és a magánkiskereskedelem.

7. Megszűnt a banktöke és az ipari töke, amely kizsákmányolta a régi Jugoszlávia falvait. A földművelés számára új, olcsó hitelrendszert építettek ki.

8. Megváltoztatták a nemzeti jövedelem elosztását és eltüntették a haszonnélküli kiadásokat. Megalkották az állam fogyasztási, tömeggyűjtési és tartalék alapjait. Ez teszi lehetővé a dolgozó emberek anyagi és szellemi színvonalának felemelését.

E nyolc döntő jellegű megvalósítás a jugoszláv népkormány munkájának eredménye. Az új munkafeltételek, a fejlődés hatalmas perspektívája, ugrásszerűen fokozták a nép alkotóerejét. Ez a titka az újjáépítés szédületesen gyors menetének s ez teszi lehetővé az új, hatalmas, ipari Jugoszlávia felépítését, amely testvéri egyetértésben a többi, a közös uton járó délkelet-európai állammal, erős bástyája lesz a gazdasági szilárdságnak, a békének és biztonságnak Európa eme részében.

Amikor a kolera és pestis pusztított — Kolozsváron

Hatvanegy évvel ezelőtt zárták be utoljára járvány miatt a kolozsvári templomokat

KOLOZSVÁR. — 1886: „a városi tanács felette szükségesnek találja becsuktatni a templomok kapuit a hívek saját érdekében, nehogy ott terjedjen a szörnyű cholera...“ — Így véleményezi az egyházi annales azt az 1886-ban kiadott rendeletet, amely „méltánylandó szigorral“ eltilt Kolozsváron „mindennemű összejövetelt és csoportosulásokat“, egyidejűleg pedig felfüggeszti a templomozást is.

Elrendelik, hogy „minden Kolozsvárt kiszálló utas és podgyász három napig orvosi megfigyelés alatt tartassék“, a katonai csapatok egy részét városon kívül sátor-táborban helyezik el, mivel „az összes magyarországi városokban Kolozsvárt arat a halál kaszája második rangon a legsűrűbben“.

Akkor kolerajárvány pusztított, ma 61 év múlva — a kiütéses tifusz szedi áldozatait és tesz szükségessé rendkívüli intézkedéseket. 1886 óta is léptek fel szörnyes megbetegedések, de az igeihirdetésre Kolozsvár történetének csak a leg súlyosabb járványai idején adták ki tilalmi rendeletet.

HALOTTAK A VÁROS ÁRKÁBAN

1586-ban dühöngött olyan pestisjárvány Kolozsváron, amelynek lefolyásáról fennmaradtak az első bővebb adatok. A katasztrófális járvány úgy tulsufolta a temetőket, hogy új temetőről kellett gondoskodni. Egy évig tartott a járvány s sokszáz kolozsvári lakos életét ragadta el. Méréteit mutatja, hogy akkor született meg az ugynevezett Kalandos- és Házonjáró temető.

A mai Petőfi-utca mentén végighúzódo keltős kőfal négy méter széles közt is telezsúfolták halottakkal és az akkor Kolozsvárra települt jezsuita rendnek nagyobb része kihalt.

Hatásos védőintézkedésről szó sem lehetett. Elrendelték, hogy a kriptában nem temethetnek pestises halottat és a hozzátartozók nem kísérhették el utolsó útjára a

pestis áldozatát. A betegeket szigorúan elkülönítették, házuk ajtaját elreztelték betövisselt ablakon keresztül dobtak be részükre ennivalót. Haláluk után ruháikat, ágynakat és minden „portékájukat“ elégették.

A „BOLOND-HAGYMÁZ“

A kiütéses tifuszjárványok feljegyzésére kevesebb gondot fordítottak a krónikások. Ez a járvány együtt járt a hadakozásokkal, mint a hadi- és kereskedelmi utak lerázhatatlan kísérője. A csapatok pihenőben parancs szerint külön „betéveszkedő órákat“ tartottak. A beteg a magas láz önkivületi állapotában „bolondot csinált magából“, azaz félbeszélt. Ezért is nevezték a betegséget „bolond hagymáz“-nak. A járvány leküzdésének sikerére irányuló intézkedéseket meggátolták a hadicselekmények, így inkább nem is próbálkoztak vele.

1633—34-ben ismét súlyos pestisjárvány tizedelte meg Kolozsvár lakosságát. A betegek lakásának ajtaját bezárták, a fertőzött falvakat körülötvisselték. Nem válogatták ki az egészségeseknek látásokat sem, sorsukra bízták őket, hogy a falun belül ők is elkülönítsék magukat, ha tudják. Aki megpróbált közülük kiszökni, könnyörtelenül leölték. A kereskedelmi utakon fegyveres katonai járőrök cirkáltak, a forgalmat leállították és adott esetben könnyörtelenül használták fegyverüket.

KÉNNEL ÉS SZOBROK-KAL...

Az 1708-as pestisjárvány, amely Marosszék és Csik lakosságának egyharmadát ragadta magával, végül pusztította Kolozsvárt is. 1717—18-ban a szárazság és éhínség következtében megismétlődött, majd 1720-ban és 1738-tól 1744-ig jegyezték fel kisebb-nagyobb megsemmisítésekkel járványokat, amelyek végigsepertek Kolozsvárt. Ebben az időben már kerületenként kinevezett biztosok vizsgálták felül a lakosságot, a betegekből pe-

dig kén és más anyagok füstjével próbálták kifüstolni a betegséget.

A legrégebbi kolozsvári szobor emlékek a lezajlott járványokra emlékeztetnek. A Szent Péter-templom kapujában álló Szent Sebestyén, Szent Mihály és Szent János szobrok — amelyek akkor a Szabadság-téri templomban voltak — mint a pestisjárvány elleni védőszentek emlékeztetnek a multi tragikus eseményeire. A Piarista-templom előtt álló Mária-szobrot Peiki Anna halálából az 1744-es pestisjárvány megszűnésének öröme-re rendelte.

1831-ben szörványosan, 1849-ben ismét tömeges megbetegedésekben lépett fel Magyarországon a kolera és Kolozsváron is százával rikkította a lakosságot. Az éhség következtében a katonaság között dühöngött a tifusz is, melynek gyógyítására nem is gondolhattak. A kolera kezelése is csak meleg ételek és a szeszes italok nagyfokú fogyasztásában merült ki.

Mindössze annyit tettek, hogy külön temették a halottakat, nehogy majd sirjaikat felbolygatva, egyszer ők legyenek ismét egy új járvány elterjedésének okai.

LEPRA-CSENGŐ

A lepra csak a középkor végéig volt ismert betegség Délkelet-Európában. A fiatalok a szabadba menekültek ellene, a betegeket elkülönítették. A papok a templom oldalára kívül felépített szöszékről prédikáltak számukra és a rettenetes lepra hordozói nyakukat is beburkolt ruhával, a mezőkön pedig nyakukban csengővel jártak, hogy a lakosság jóelőre ki tudjon előlük térni.

1873-ban lépett fel nagyobb méretű kolerajárvány, hogy 1886-ban aztán végleg eltűnjön Kolozsvárról.

A kiütéses tifusz a mostanéhoz hasonló tömeges megbetegedésben eddig nem lépett fel és reméljük, hogy megszüntével végleg búcsút is fog mondani Kolozsvárnak.

MÉREI ZOLTAN

Ötszázhusztól harmincezerig

KOLOZSVAR. — 1944 november: 500 tag.
1945: 16.000 tag.
1946: 21.000 tag.
1947 augusztus 15 előtt: 24.000 tag.
1947 október: 30.000 fölötti taglétszám.

Ezek a beszédes számok jellemzik a „Victoria“ szövetkezet munkája eredményének ugrásszerű emelkedését. Minden szövetkezet életképessége a tagok számában tükröződik: a „Victoria“ szövetkezet páratlan népszerűsége elvitathatatlan — és természetesen.

Kézről-kézre adják a központi szervezési iroda kilincset mindazok, akik nap-nap után be akarnak iratkozni a „Victoria“ szövetkezetbe.

— Milyen előnyt jelent a szövetkezeti tagság a dolgozók számára? Mivel magyarázza a „Victoria“ nagy sikerét? — tesszük fel a kérdést egyik Dermata-munkásnak, aki a szövetkezet régi tagja.

— Olcsóbb és minőségileg is jobb az áru — hangzik a válasz.

— Ha emlékszik: az infláció alatt száz százalékkal alacsonyabb áron jutottunk a textiláruhoz, mint más — nem szövetkezeti — üzletben megvehettük volna. Ime, egy mai példa: míg a mosószo da ára 20 lej, a tagok 14 lej es áron juthatnak hozzá.

— Gondoljuk el, mit jelent a szövetkezet a külvárosokban, ahonnan eddig be kellett járnunk bevásárolni a piacra! — fejtegeti egy Irisztelepi háziaszony. — A szövetkezetben mindent megvásárolhatunk és nem kell fáradni, nem kell cipekedni sem és órákat eltölteni, ami pedig az ekonómáknál is elkerülhetetlen volt.

— Olcsó és tartós rövidárut tart a szövetkezet. A konfekciós ruha máshol megvásárolhatatlanul drága, a „Victoria“ kész ruhái mi is meg tudjuk vásárolni. Tartós anyag és jó szabás — meg vagyok vele elégedve!

Ezt fiatal gyári munkásno mondja, aki csaknem megharagszik csodálkozó arckifejezésűnkkel látva. Öntudatos, fiatal leány, aki ha kell, síkra is száll a „Victoria“ szövetkezet védelmében, amely egyedül az ő — a dolgozó munkásság érdekeit képviseli.

Jegyelővétel és csomagszállítás a Rata-autobuszokon

KOLOZSVÁR. — A gépjárművek műszaki fejlődése és tökéletesítése tapasztalható. Az eddigi merev ügykezelés helyét, a már rég óhajtott kereskedelmi rugalmasság foglalta el.

A RATA (Regia Autonoma Transporturi cu Automobile) most egységessé kötött a bukaresti CTC (Compania de Transport si Comert) Részvénytársasággal, amely egységesség szerint a RATA műszaki vezetése változatlanul megmaradt, de az üzemvitel kereskedelmi részét országos viszonylatban azonnali hatállyal és kizárólagos jelleggel átengedte a CTC kereskedelmi vállalatnak, amelynek kolozsvári kizárólagos képviselője az Unió szállítási vállalat.

Értesülésünk szerint a RATA autobuszokra menetjegyek elővételben 10 nappal előbb is válthatók a nap hármely szakában az Unió irodájában. Autobuszokhoz kézi- és feladott személypodgyászton kívül olyan darabok is feladhatók, amelyek utas nem kíséri.

Toherdarabáruk továbbítására menetrendszerint közlekedő teherkocsikat heiyeztek máris forgalomban, amelyeknél a CTC-közögek kísérete és felügyelete mellett biztonság, gyorsaság és pontoság érhető el a szállításban. Tömegárak szállítását szintén szabályozza a létrejött megnevezés.

Őszi ujdonságok!

Hambura

KOZMETIKUM

Reg. Mihai I. No. 3.

Tanítványképzés!

(Uhu service)

A Marshall-terv

és az Egyesült Államokat közvetlenül fenyegető gazdasági válság

Teljes egészében közöljük a Szovjetunióban élő világhírű magyar pénzügyi szakértő, Varga Jenő nemzetközi visszhangot keltett cikkét

Közvetlenül, hogy az ugynevezett Marshall-terv az amerikai külügyminiszternek a Harvard egyetemen június 5-én elmondott beszédéből származik. Ha hinni lehet Bevin és Bidault uraknak és a többi politikuskak, akik Nyugat-Európában az amerikai tervek bajnokaivá lettek, ennek a beszédnek a célja — amint mondják — az, hogy megmentsék Európát az éhínségtől és a háborúutáni gazdasági zűrzavartól. Valóságban semmiféle tervet nem tartalmazott, de még bármily csekély határozott ígéretet sem. Nemcsak Európa és Amerika haladó politikusai, hanem igen sok konzervatív folyóirat és újság is megjegyezte, hogy Marshall beszéde igen távol van az európai országoknak nyújtandó konkrét segítségtől. Például az angol konzervatív „Spectator” című hetilap július 18-án ezt írta:

„Ez nem terv, hanem ajánlat, amely felhívja az európai államokat, hogy álljanak elő egy tervvel.

Ez nem ígéret, csak egy nagyon óvatos ajánlat, amely arra utal, hogy ha az Egyesült Államoknak megfelelő tervet terjesztenek elő, akkor talán beleegyeznek a terv megvalósításához szükséges költségek nyújtásába.

A Marshall-terv az Egyesült Államok háborúutáni politikájának egyik eleme. Az elmúlt hónapok eseményei világosan megmutatták, hogy azt nem az emberiség megfontolásokról diktálják, amelyekről reklám céljából annyit beszélnek, hanem az amerikai monopóliumoknak magánérdekei. A Marshall-terv — mint az amerikai külpolitika egész jelenlegi vonala — azt a célt szolgálja, hogy az Egyesült Államok gazdasági és politikai uralmát biztosítsa az egész világon, mindenekelőtt Európában.

AZ ELSŐ SÜLYÖS VERESÉG

A Marshall-terv első sulyos vereségét akkor szenvedte, amikor kudarcot vallott az a kísérlet, hogy Kelet-Európa országait a dollár erejével bevonják az amerikai érdektérbe. Ezután a Marshall-terv ösztönzői visszavonultak másodkövetkező lépésükbe, azaz elhatározták, hogy megteremtik a nyugati blokkot, ez alkalommal nem Anglia, hanem az Egyesült Államok vezetésével. A tömb alapjául Nyugat-Németországot javasolták. Elsősorban arról van szó, hogy újjáélesztik Németország gazdasági (és természetesen katonai) hatalmát és ezt az Egyesült Államok európai terjeszkedésének legfőbb támaszpontjává építik ki. Az amerikai politikuskok európai programjuknak ezt a sarkalatos pontját nagyon nyíltan kifejtik. Acheson például június 25-én, amikor még az Egyesült Államok külügyi államtitkára volt, a képviselőház hitelügyi bizottságának ülésén kijelentette:

„Az amerikai kormány a német termelés felemelést úgy tekinti, mint annak a tervnek az alapját, amelyet az európai államoknak ki kell dolgozniuk Marshall javaslatai alapján.”

Hasonló nyilatkozatot tett Harriman

is, az amerikai kereskedelmiügyi miniszter 1947 július 11-én Londonban megtartott sajtóértekezleten.

Ma, az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország megbízottainak augusztusi megbeszélései után, amelyeket a német ipari termelés színvonalának emelése

megengedte Amerikának, hogy a legteljesebb mértékben alkalmazza termelési eszközeit. Az ipari termelési indexe (az 1939-es számot 100-nak véve) 1942-ben 194-re, 1943-ban 197-re emelkedett. Másrészt megemelték az ipari termelés a háború alatt a háború előttihez több mint kétszeresére emelkedett. A nemzeti jövedelem is több, mint kétszeresére nőtt. Hogyan volt ez lehetséges? Elsősorban, amint tudjuk, az Egyesült Államok területe nem volt katonai műveletek színtere

A ki nem elégitett kereslet teremtette meg az amerikai piacon a háború után a konjunktúra legfőbb gazdasági alapját, azét a konjunkturát, amely ma már a végfelé közeledik.

Ennek az időszaknak a legfontosabb jelei között — mindenekelőtt figyelemre méltó az áruk igen érzékeny emelkedése. 1947 nyarának elején az áruk elértek a háborúelőtti kétszeresét. Egy év alatt miután megszüntették az áruk állami ellenőrzését, a hossz 33 százalékot (sőt az élelmiszereknél 50 százalékot) ért el.

Párhuzamosan csökkent a kifizetett bérek összege, s ez elsősorban a túlórák megszüntetésével és a munkanélküliség fejlődésével következett be.

Az eredmény az, hogy két háborúutáni esztendő leforgása alatt a munkások és alkalmazottak vásárlóképesége jelentékeny mértékben csökkent. Ezt állapítják meg határozottan a Federal Reserve Bulletin-ben idézett számok. 1947 februárjában a létfenntartási költségek indexe 1945 februárjával szemben 20 százalékkal emelkedett, miközben az iparban kifizetett bérek összege 10 százalékkal csökkent. A hivatalnokok és alkalmazottak helyzete nem kisebb mértékben romlott. Nyilvánvaló, hogy az amerikai nép e csoportjainak reálbéreit sűjő 30 százalékos csökkenésnek tultermeléshez kell vezetnie. E reálbéreket ugyanis teljes mértékben közhasználati cikk vásárlására fordították. Bizonyos, hogy az Egyesült Államokban az árucikkek tultermelése már bekövetkezett.

ügyebe folytattak, a Marshall-terv igazi jellege már tisztán látszik. E terv célja elsősorban a német nehézipar feltámasztása amerikai tőke segítségével azoknak az európai államoknak rovására, amelyek a hitleri támadás áldozatai voltak. Másrészt a Marshall-terv kísérlet

arra, hogy megelőzze az Egyesült Államokat közvetlenül fenyegető gazdasági válságot. Van-e esély arra, hogy ez a kísérlet sikerül? Hogy erre a kérdésre válaszolhassunk, meg kell vizsgálni ennek a közelgő válságnak az okait és a természetét.

arra, hogy megelőzze az Egyesült Államokat közvetlenül fenyegető gazdasági válságot. Van-e esély arra, hogy ez a kísérlet sikerül? Hogy erre a kérdésre válaszolhassunk, meg kell vizsgálni ennek a közelgő válságnak az okait és a természetét.

A BANKBETÉTEK NÖVEKÉSE — A MUNKÁSSÁG NYOMOROG

Az amerikai ipar termelése a háború alatt ugyan a békebelihez több mint kétszeresére emelkedett, de a háborús szükségleteken kívül nem tudta teljes mértékben kielégíteni a polgári lakosság szükségleteit. A háború alatt a lakásépítés, az autógyártás, a különböző fogyasztási

Emelkednek az árak

Ezt mindenekelőtt a készletek felhalmozódása bizonyítja. Egy esztendő alatt, 1946 márciusától 1947 márciusig a készletek 27 milliárd dollárról 37 milliárd dollárra, tehát 10 milliárd dollárral emelkedtek. Történelme folyamán az Egyesült Államok még sohasem rendelkezett ilyen jelentős árukészletekkel. Jellegzetes tünet, hogy a készletek növekedése főként a kiskereskedelemben volt jelentős: 52 százalékos. Ez legbiztosabb jele annak, hogy a tömegek vásárlóképesége csök-

A bankmonopolisták taktikája

A konjunktúra fenntartásának nagyon fontos feltétele az, hogy az export jelentős mértékben felülmúlja a behozatalt. Itt mutatkozik meg a legvilágosabban az összefüggés az ország gazdasági helyzete és a Marshall-terv között. 1946-ban az Egyesült Államok több mint 9 milliárd dollár értékű árut exportáltak és a behozatalt ennek körülbelül a fele volt. 1947 első harmadában a kivitel 3,5 milliárd dollár volt, az import csak másfél milliárd. Májusban az Egyesült Államok 1 milliárd 400 millió értékben exportáltak és félmillió dollárnál kevesebb értékű árut importáltak. Egyetlen hónapban majdnem egymilliárd dollárral haladta meg a kivitel a behozatalt.

Az amerikai monopolisták minden befolyásukat latba vetik, hogy fokozzák az exportot. Mindent elkövetnek azért is,

hogy megelőzze az Egyesült Államokat közvetlenül fenyegető gazdasági válságot. Van-e esély arra, hogy ez a kísérlet sikerül? Hogy erre a kérdésre válaszolhassunk, meg kell vizsgálni ennek a közelgő válságnak az okait és a természetét.

arra, hogy megelőzze az Egyesült Államokat közvetlenül fenyegető gazdasági válságot. Van-e esély arra, hogy ez a kísérlet sikerül? Hogy erre a kérdésre válaszolhassunk, meg kell vizsgálni ennek a közelgő válságnak az okait és a természetét.

arra, hogy megelőzze az Egyesült Államokat közvetlenül fenyegető gazdasági válságot. Van-e esély arra, hogy ez a kísérlet sikerül? Hogy erre a kérdésre válaszolhassunk, meg kell vizsgálni ennek a közelgő válságnak az okait és a természetét.

M. S. Eccles, a Federal Reserve Board elnöke 1947 júniusának elején kijelen-

A bankmonopolisták taktikája

Az amerikai bankmonopolisták taktikája — eladni vásárlás nélkül — lehetetlen állapotot teremt. Miben látják a kiutat az amerikai monopolis-

ták és a politikuskok, akik érdekeiket képviselik? Csökkenteni kell az exportot? De az export csökkentése meggyorsítaná a lappangó tultermelési válság átalakulását egy látható gazdasági összeomlásba. Az amerikai termékek külföldi eladását kétségkívül meg lehetne növelni azzal, ha hosszulejtaru hitelek nyújtásának a többi Államnak. Az amerikai bankmonopolisták azonban nem egyeznek bele, hogy tőkéjüket Európába exportálják, mindenekelőtt azzal a kifogással, hogy ott a vállalatok államosítása „fenyegeti” őket, nemcsak az új demokráciákban, hanem Angliában és Franciaországban is. Egy másik taktika, amely a Marshall-tervben találta meg kifejezett formáját, sokkal előnyösebbnek látszott az amerikai monopolisták számára.

arra, hogy megelőzze az Egyesült Államokat közvetlenül fenyegető gazdasági válságot. Van-e esély arra, hogy ez a kísérlet sikerül? Hogy erre a kérdésre válaszolhassunk, meg kell vizsgálni ennek a közelgő válságnak az okait és a természetét.

BAJ VAN AZ IPARI TERMELESEL

A háborús évek „különleges keresete” tehát nem gyakorolt olyan erős hatást a piacra, amint azt az amerikai közgazdászok remélték. A lakosság keresete mind kevésbé elég ahhoz, hogy a termelt árut megvásárolja. A fogyasztási cikkek hitelbe való eladásának növekedése e tekintetben igen jellemző. 1945 év végén a fogyasztóknak nyújtott hitel 6,5 milliárd dollár volt, 1947 márciusában 10 milliárd és májusban 10 milliárd 700 millió.

A rendelkezés törlése a többtermelés még lappangó válságának igen fontos jele. Ezt bizonyítja a vásárló ügynökök szövetségének (Purchasing Agents Association) 1947 június közepe táján kiadott jelentése. 1946 decemberében az ügynököknek csak 3 százaléka jelentett lényeges csökkenést a forgalmában. 1947 májusában ez a szám már 25 százalékra emelkedett. Az ügynökök 57 százaléka ezenkívül kevésbé jelentős forgalomcsökkenésről számolt be.

Az ipari termelés színvonalára hasonlóképpen a közelgő válságról tesz tanúbizonyságot. Az 1935—39-es átlagos termelési színvonalat száznak véve, az ipari termelés indexe 1945-ben 203 volt, 1947 első harmadában 189, júniusban 184 és júliusban 178.

Jelen pillanatban a többtermelési válság az Egyesült Államokban még lappangó állapotban van. Még nem tört ki észrevehető mértékben. A bész a termelésben még nem döntő. Az árak még a korábbi szinten tartják magukat, sőt júniusban még emelkedtek. A krízis akkor fog kitörni, amikor bekövetkezik a nagy árzuhanás.

VILÁGOSSÁG-EST

NAGYENYEDEN

vasárnap, október 12-én

este 8 órai kezdettel a Magyar Népi Szövetség nagytermében (Iparos Dalkör)

az Állami Magyar Színház rendező művészeinek közreműködésével

Ünnepi előadást tart:

Szentimrei Jenő

Vasárnap külön nagyenyedi szám

Műsorelvételt a nagyenyedi Magyar Népi Szövetségnél

Az USA válságát nem lehet megakadályozni

A Marshall-terv, — feltéve, ha bizonyos mértékben megvalósul — azt jelenti, hogy állami hitelek alapján exportálnak amerikai árucikkeket. Az amerikai monopóliumok számára a legelőnyösebb módszer az, hogy ők diktálhassák az árakat az európai vásárlóknak, akik hitelbe kapják az árucikkeiket. A nagy haszon a monopolistáké lesz. Ami pedig a mindenfajta veszteségeket illeti (egyik vagy másik adós fizetési képtelensége, stb.) az amerikai közösségre fogynak hárulni, azaz a népi tömegekre.

Az Egyesült Államok közgazdasági és politikusi ugy számolnak, hogy a Marshall-terven alapuló hitelek és kölcsönök (ha a terv megvalósul) az amerikai termékek számára évi 5 vagy 6 milliárd dollár értékű exportot fog biztosítani. Ez vitathatatlanul nagy összeg. De nem tudja megakadályozni az Egyesült Államokban a válságot. Ime néhány szám, amely ezt bizonyítja:

Az előző amerikai gazdasági válságokat a termelés csökkenése jellemezte. A termelés 1920-ban 23 százalékkal, 1929-ben 46 százalékkal és 1937-ben 36 százalékkal csökkent. Ma az Egyesült Államok egész termelése kerek számban évi 200 milliárd dollár. Tegyük fel, hogy a közelgő álló gazdasági válság kevésbé sulyos lesz és a termelést csak 15 száza-

lékkal fogja csökkenteni, azaz évi 30 milliárd dollárral. Nyilvánvaló, hogy ez nem az eredmény, amelyet a Marshall-terv segítségével elérhetnek, még ebben az esetben is csak homokra épül. De semmi ok sincsen arra, hogy azt feltételezzük: a bekövetkezendő válság a termelésnek nyírákát.

A megyefőnököket megbízták az összes állami hivatalok ellenőrzésével

KOLOZSVAR. — Az ország összes megyefőnökei a múlt héten Bukarestben közös értekezletet tartottak. Bianu Petre dr. Kolozs megyefőnöke a közgazdasági vezetők értekezletén megbeszélte a megyefőnökök bularesti találkozóján megbeszéltek lényeges pontjait.

Bianu Petre dr. a közgazdasági vezetők gyűlésén kijelentette, hogy a megyefőnökök meg kell látogassák az összes állami hivatalok közvetlen felülvizsgálását. Visszatették a megyefőnököket a munka menetének ellenőrzésére is, s erről havonta jelentést kell tenniük. Kötelességük a tisztviselők megválasztását is rendszeresen megvizsgálni. A kormányának az a szándéka, hogy az alkalmatlan, bürokratikus szellemű és korrump elemeket soronkívül kiemelni a közigazgatásból.

— Kéz a kézben együtt kell dolgoznunk a közös győzelemért — mondotta a jelenlevőknek a megyefőnök. — Az újjáépítés és minden más akció csak a hatóságok és a dolgozók együttműködésével végezhető eredményessé. Mindenünk kezében van sorsa és a kitűzött célok megvalósításához kifejtett munka teszi lehetővé, hogy azon a helyen maradjon, ahová állítottuk.

200.000 KILO VETŐMAGOT utalt ki a kormány a háromszék-megyei mezőgazdák részére, akik vetőmaghiánnyal küzdenek. A vetőmagot hivatalos árértékű Mezőgazdasági Bankra osztja azét a vetőmag nélkül maradt kisgazdáknak.

AZ 1946-OS KOROSZTÁLY LESZERELÉSE 3 csoportban történik meg. A 2 évet szolgáló ifjakat (akik a határvidéki, csendőri, tengerészeti, páncélosoknál és lovasságnál szolgáltak), 1948 április 1-én, november 1-én és december végén szerelik le. A gyalogosok, tüzérek, műszakiak, repülők, tehát a 18 hónapot szolgáló ifjak 1947 november 1-én, 1948 április 1-én és június 1-én szerelik le.

BORZALMAS SZERENCSETLEN halálos áldozata lett Szabó Sándor 39 éves brassói mozdonyfűtő. Mozdonyán a kazán egyik régi vízvezetősöve megrepedt. A nagynyomású forró vizgőz a szerencsétlen fűtő egész testén olyan súlyos égési sebeket okozott, hogy Szabó Sándor kórházba szállítása után meghalt. A szerencsétlenség ügyében bevezették a vizsgálatot.

FIZETÉSEK MEZŐGAZDASÁGI MUNKÁSOKKAL megművelhetők a földek — a földművelésügyi minisztérium legújabb rendelete értelmében. Az 1244. számú rendelet — mint megírjuk — megtiltotta a földeknek bérbe, vagy felesbe való kiadását és a birtokot csak a tulajdonos saját maga művelheti, vagy műveltetni meg. A miniszter új rendelete szerint, ha a földbirtokos saját maga nem tudná megművelni földjét, úgy feltehető mezőgazdasági munkásokkal végeztesse el a szükséges munkát.

ARANYAT ASOTT EL kertjében Rácz Emil aradi építész-mérnök. Félméter mélységben a föld alatt egy vasesőben elrejtve román, francia, magyar, belga és török aranyérméket és 87 gram törtaranyat találtak a gazdasági ellenőrök. Az aranyrejtegető mérnököt letartóztatták. A lefoglalt aranyat átadták a Nemzeti Banknak.

A HAJTÁSI IGAZOLVÁNYOK érvényesítését hat hónap után újból kérni kell. Az ujonnan gépkocsivezetői vizsgát tettek hajtási igazolványa csak hat hónapig ér-

vényes és a félév lejártja után kérni kell a hajtási jogosítvány véglegesítését. Aki ilyen véglegesítéssel nem rendelkezik, az nem vezethet motoros gépjárművet.

AZ OLAJMALKOK — mind a kereskedelmiek, mind a paraszti-olajprések — az ipar- és kereskedelemügyi minisztérium rendelete értelmében az olajmagvak préseléséből származó olajpogácsa teljes mennyiségét jogosultak megtartani vámként. Az olajpogácsák tehát a malmok nem kötelesek semmit sem visszaszolgáltatni a termelőknél. A malomtulajdonosok ezzel szemben kötelesek az olajpogácsa 25 százalékát magánosoknak hivatalos árértékű eladni. A hivatalos ár különként 2 lej 64 bani.

A MAGYAR NÉPI SZÖVETSÉG KOLOSZVÁRI NÖBIZOTTSÁGA kedden este 6 órakor folytatja megkezdett szabásait tanfolyamát. Október 13-án, szerdán délután 5 órakor a Nöbizottság megkezdte a kezdő hallgatók részére hirdetett román nyelv-tanfolyamát is.

LEÁNYTANONCOTTHON LÉTESÜLT KOLOSZVÁRON. A leánytanoncok elhelyezése Kolozsváron eddig súlyos gondot okozott, mert megfelelő helyiség hiányában az ipari pályán foglalkozó leánytanulók részére nem volt sehol otthon és elszállásolási lehetőség. Ezen a súlyos hiánynál sikerült most segíteni oly módon, hogy a kolozsvári református egyházközségnek a Március 6. (volt Király) utcában lévő és régebben a fiutanoncotthon céljaira használt helyiségét megfelelő módon átalakították és berendezték a leánytanoncok részére. A leánytanoncotthonban az ipari pályára készülő nők minden tekintetben megfelelő elszállásolást és ellátást kapnak, gondos felügyelet mellett és mérsékelt díjazás ellenében. A Kolozsvárra törekvő vidéki leányok, akik ipari pályán akarnak elhelyezkedni, minden tekintetben családjias otthonhoz jutnak a leánytanoncotthonban. Jelentkezni lehet a Belvárosi Református Egyházközség gondnoki hivatalában, vagy a leány iparostanonciskola igazgatóságánál, Terhes Gyula-utca 2 szám alatt, az I. emeleten. Az otthon megnyitásával lényegesen megkönnyebbül a kolozsvári munkaerő részére a vidéki leánytanulók beszerzése. Megfelelő lakást és étellemezést biztosítottak részükre és így nincs semmi akadály, hogy a kolozsvári mesterek vidéki tanoncleányokat fogadjanak fel, illetve szegődtesenek be.

A szabadságharc századik évfordulójának emlékére

Petőfi- és Bălcescu-szobor felállítását

kezdeményezte a nagyváradai MNSz

NAGYVÁRAD. — Kévs bijnán 99 év előtt, 1848 decemberében, Nagyváradon adta ki Bem tábornok az együttélő népek — magyarok és románok — testvériségére szólító kiáltványát. „Nyujtsatok egymásnak testvéreleg kezet, távoztassatok el minden nemzeti gyűlöletet és boldogok lesztek!” — mondta a tábornok azóta gyakran idézett szövegében.

Az együttélő népek életének e történelmi tényét idézi újra s kívánja két szobor jelképebe testesíteni most a MNSz nagyváradai szervezete, amely — mint vonatkozó határozatában megfogalmazta — „az Ady Endre népi jiu-kollégium felállításán kívül az is meg kívánja ünnepelni a kelet-európai kisnépek szabadságharcának századik évfordulóját, hogy Nagyvárad egyik legszebb parkjában, a Petőfi-téren Petőfi és Bălcescu-szobor felállítását kezdeményezze, az 1848-as biharmegyei ünnepek legkiemelkedőbb eseményének szánva a román-magyar kulturális kapcsolatok erősítését szorleplezett.

A határmenti városban jelképként is beszédes két szoborhoz részben a Nagyváradon 1945-ben leszerelt háromalakos Tisza Kálmán-szobrot akarják felhasználni, elkészítésére pedig országos pályázatot hirdetnek.

Az új tanügyi rendelet értelmében

A földműves és munkás szülők gyermekei előnyben részesülnek a főiskolai oktatásnál

KOLOZSVÁR. — Szigorúan megszták az egyetemre és főiskolákra beiratkozó elsőéves hallgatók számát. Ennek az intézkedésnek demokratikus jellege és célja van.

A multban — jól tudjuk — az egyetemi tanulmányok elvégzése csaknem kizárólag a vastagszűnyű „felső tízezer” és az ugynevezett „uri középosztály” mondva csinált szerzett joga volt. A szigorú intézkedés most végleg pontot tett egy levezetett egyetemi korszak története után és nagyon régi és nagyon fájó közoktatási ügyi sebet orvosol.

Az egyetemi végzettséget megkívánó pályák felvételképességéhez mérten a multban az egyes karokra aránytalanul sok hallgató iratkozott be. Ez azt eredményezte, hogy a hallgatók szakképzettség felületese vált és az egyetemek nem végezhetek jó minőségű

munkát. Másrészt az egyetemetek és főiskolákat ellettek oda nem való, de anyagilag tehetőselemek, míg a földműves és ipari munkás szülők tehetséges gyermekei aránytalanul kis számban jutottak be a magasabb iskolázatást nyújtó intézetekbe.

E szempontok figyelembevételével készült el az új tanügyi rendelet, amelynek értelmében az első évre az 1947—48-as tanévtől kezdődően csak korlátozott számban lehet beiratkozni és helyet csak az igazán főiskolai tanulmányokra hivatott elemek nyernek.

Ne történhessék többé meg az, hogy míg aránytalanul sok ügyvéd és tanár túlszűfoltsgot, sőt felesleget jelent a társadalmi életben, akkor hiány mutatkozhassék az országos fontosságú gyakorlati és szellemi munka bármely területén.

Az ország valamennyi egyetemé-

nek orvostudományi, műegyetemi karán, azonkívül a bukaresti kereskedelmi akadémia szövetkezet-tani karán az első évre beiratkozható hallgatók 30 százalékban csak gyári munkás és háromhektárnál kisebb földbirtokkal rendelkező szülők gyermekei lehetnek. Az egyetemek és főiskolák többi karán 20 százalékot tartanak fenn a munkás- és földműves szülők gyermekei részére.

Az illetékes tényezők mindent megtesznek hogy az így beiratkozott szegénysorsú, de kiválóan tehetséges hallgatók részére biztosítsák a magasabb fokú iskolázás lehetőségét.

A Bolyai Tudományegyetem egyes karaira a következő számban iratkozhatnak fel az első éves hallgatók: Jog és közgazdaságtudományi kar 600, bölcsészeti, nyelv és történettudományi kar 250, matematika és természettudományi kar 250, orvostudományi kar 120.

Világosság-Sport

Mi lesz az október 12-i Románia-Magyarország mérkőzés eredménye?

BUKAREST. — Az ország egész sportközvéleménye nagy érdeklődéssel tekint a Balkán Kupáért október 12-én Magyarország és Románia válogatott labdarúgó csapatainak Bukarestben eldöntésre kerülő találkozója elé. Románia csapata legutóbb Budapesten 7:2 arányban vereséget szenvedett és ezt a balsikert igyekszik helyrehozni a vasárnapi találkozóon a romániai válogatott együttes.

A két ország válogatott labdarúgóinak eddigi találkozóinak következő eredményekkel végződtek:

1936-ban Bukarestben 1:1 eldöntetlen volt az eredmény. 1937-ben Budapesten Magyarország 3:0 arányban győzött. 1938-ban Bukarestben 1:1 eldöntetlen eredményel végződött a találkozó. 1940-ben Budapesten 2:0 arányban, 1945-ben szintén Budapesten 7:2 arányban győzött a magyar válogatott.

A hat találkozó közül tehát Magyarország négyszer győzött, két mérkőzés eldöntetlen volt. A gólarány 15:4 Magyarország javára.

A román válogatott csapatot a csehektől elszenvedett vereség után alaposan átszervezték és a játékosok új támadási taktikát sajátítottak el. A magyar csapat Bécsben szenvedett vereséget az osztrák válogatottól és Gallowich Tibor leszúrte ennek a váratlan vereségnek a tanulságait. Ilyen előzmények után és mert Románia labdarúgói egyszer sem tudtak győzni Magyarországot válogatottja ellen, a vasárnapi mérkőzést szokatlanul nagy érdeklődés előzi meg. A bukaresti sportsajtó tárgyilagosan azt fejegeti, hogy papiforma szerint a román válogatottnak nincs sok győzelmi esélye de mert a futball labda kerek, meglepetés is történhetik...

A szaklapok utalnak arra is hogy a román válogatottnak kétszer olyan jól kell játszania a magyarok ellen, mint amilyen já-

tékot mutatott a csehszlovák együttes ellen. Megemlíti a fővárosi sportsajtó azt is, hogy Bukarestben csak egyszer és akkor is csak a legkisebb gólaránnyal szenvedett vereséget a román válogatott és a hazai pálya előnye is amellett szól, hogy a 7:2 arányú vereség nem ismétlődhetik meg!

Mint érdekességet emlevenítek fel, hogy az 1945-ben játszó román válogatottból mindössze 3 játékos fog szerepelni az együttesben, még

pedig Marian, Spielman és Perényi, míg a magyar válogatottból most csak Rudas és Puskás fognak játszani. Egyébként 1945-ben a két együttes a következő összeállításban mérte össze erejét: Románia: Boros — Ghiuritan, Ritter — Bakucz, Ion Vasile, Szimatok — Fábián, Marian, Spielmann, Perényi, Reufer. Magyarország: Csikós — Rudas, Biró — Sárosi III, Szücs, Lakat — Sipos, Hídegyúthy, Zsen-geller, Puskás Nyers.

SPORTHÍRADÓ

A Dermatá ma, csütörtökön tartja meg házi üzemi teniszversenyét.

A Budapesti Vasutas SC pénteken érkezik meg Kolozsvárra. A kolozsvári labdarúgó egyesületek ünnepélyes fogadásban részesítik a kitűnő erőkből álló budapesti együttest. A BVSC mindkét napon az alábbi összeállításban fog játszani Kolozsváron: Rázso — Kiss, Gábor — Rákász, Lakatos, Hosszu — Varju, Sági, Miletics, Nagy, László.

Norvégia-Hollandia nemzetközi atlétikai viadalt rendeztek Oslóban, amelyen a norvég együttes 109:96 arányban győzött. Részletes eredmények: 200 m.: Klein (H.) 21.8 mp. 800 m.: De Ruyter (H.) 1 p. 53.3 mp. 5000 mp.: Slijkhuis (H.) 14 perc 59.4 mp. 400 mp.: Saxhap (N.) 55.8 mp. 3000 m.: akadály: Stokken (N.) 9 perc 23.6 mp. Magasugrás: Leirud (N.) 190 cm. Hármassugrás: Nilsen (N.) 14 m. 23 cm. Súlydobás: Dybing (N.) 14 m. 74 cm. Döntő: Johnson (N.) 46 m. 95 cm. Kalapács: de Bruyn (H.) 48 m. 41 cm. 4x100 m. váltófutás: Hollandia 42.5 mp.

A Braziliában megtörtént atlétikai viadalon a következő eredményeket érték el a brazil atléták: 100 m.: Zanon 10.8 mp. 400 m.: Ribeiro 49.1 mp. Távolugrás: d'Assis 7 m. 20 cm. Rudugrás: de Castro 4 m. 10 cm.

Brüsszelben a város rendőrlabdarúgó együttese 2:1 arányban legyőzte Párizs rendőrválogatottját.

Mitró és Kádas délamerikai útja januárra marad. Alighogy a magyar Nemzeti Sport Bizottság engedélyezte Mitró és Kádas délamerikai útját, Párizsból jelentkezett az argentin uszövetség vezetője, hogy a meghívást kénytelen későbbi időpontra halasztani az utazási nehézségek miatt. A két uszó minden valószínűség szerint csak januárban megy Buenos Airesbe.

A jügoszláv labdarúgóklubok két vezető csapata, a Partizan és Vörös csillag Belgrádban 35.000 főnyi közönség előtt játszotta le mérkőzését. A mérkőzés eldöntetlenül 1:1 arányban végződött.

Bécsben került lejátszásra a Prága-Bécs városok közötti labdarúgó mérkőzés, amelyet a prágai csapat 2:1 arányban nyert meg. Dobay elhagyta a megyesi MSC csapatát és a Stieha együtteshez szerződött le edzőnek. Torinóban Olaszország — Csehszlovákia női atlétikai versenyt tartottak, amelyet az olaszok 51:33 arányban megnyertek. A csehszlovák együttes 4x100 méteres váltófutásban — habár másodikként helyen végzett — 49.8 mp-el új csehszlovák rekordot állított fel.

MŰVELŐDÉS

A kolozsvári Allami Magyar Színház péntektől folytatja előadását

KOLOZSVÁR. — A tifuszjárvány miatti kényszerzünet után az Allami Magyar Színház és Opera pénteken folytatja előadásait. A színház igazgatósága minden óvintézkedést megtett a színház valamennyi helyiségének a fertőtlenítésére és ezeket az egészségügyi hatóságok részéről kötelezőnek találták.

A Csongor és Tündével folytatja előadásait a színház, amely — mint ismeretes — a prózai

nyitó darabja az idei évadnak. A Csongor és Tünde pénteken és szombaton este fél 8 órai kezdettel, valamint vasárnap délután fél 5 órakor van műsoron.

Vasárnap este a Kamaraszínház nagysikerű Priestley darabját, a „Váratlan vendég”-et mutatják be a nagyszínházban. A „Váratlan vendég” hétfőn munkáselőadásban kerül előadásra és kedden is műsoron marad.

MŰVESZETI HIREK

„Az új Romániában” címmel Bölöni György vezércikkét közli a magyarországi „Nemzeti Segély” lapja, a „Magyar jövő” szeptember 1-i számában. Bölöni ebben a cikkében nyári romániai útjának bukaresti, kolozsvári és kalotaszegi állomásán szerzett benyomásairól ír. Ugyanez a szám Florica Cordescu „Aszály” és „Moldova” című magráló erejű rajzát, továbbá Méliusz József fordításában Eugen Jhebeanu „A szabadság mártírja” című versét is közli. A MAGYARORSZÁGI MŰVESZETI TANÁCS, a magyar filmek érdekében jellegű filmművészeti pályázatot hirdetett. Az öt legjobb filmnovellát 3—3 ezer forinttal jutalmazza, az író szerzői jogának fenntartásával. A pályázat határideje november 15.

Két magyar szerző darabját mutatja be januárban a bukaresti Nemzeti Színház, Zaharia

Stancu igazgató Kolozsvárt járta-ktor a napokban közölte, hogy a bukaresti Román Nemzeti Színház két különböző színházában január folyamán ugyanazon a héten mutatja be Háry Gyula „Isten, eszűszár, paraszt” és Gergely Sándor „Urak és emberek” című drámáját. A bemutató előadásra meghívják a budapesti szerzőket.

AZ ALLAMI MAGYAR SZÍNHÁZ ÉS OPERA MŰSORA:

Pénteken este fél 8 órakor: Csongor és Tünde.
Szombaton este fél 8 órakor: Csongor és Tünde.
Vasárnap délután fél 5 órakor: Csongor és Tünde.
Este fél 8 órakor: Váratlan vendég.

KOLOZSVÁRI MOZIK MŰSORA:
RIO: Makk 7-es. Hidvéghy, Benkő előadások 3, 5, 7 órák.
ROYAL: A bosszúálló lovag.
SELECT: Ezüst róka. Előadások 3, 5, és 9 órák.

A szabadforgalmu piac első napján emelkedtek az árak,

de a bőséges felhozatal áresést fog kiváltani

KOLOZSVAR. — Kedden délelben villámként futott át a hír a városban: a minisztérium feloldotta a maximális árakat, a termelők szabad áron értékesíthetik terményeiket.

A hírrel együtt a rémhir is szárnyrakelt. A reakciós hírverés, mint mindenbe úgy ebbe is belekapaszkodott. Az utcán, üzletekben, kávéházak mélyén és mindenütt akadtak olyanok, akik a stabilizáció sikerételenségét látták ebben az intézkedésben. Suttogó hangon adták tovább „jólértesült-ségük” zavarkeltésre szánt koholmányait és akadtak, akik hittek nekik, sőt továbbterjesztették a rémhíreket.

ELEG TERMÉNY VAN AZ ORSZÁGBAN

Pedig semmi egyéb nem történt, mint az, hogy a kormány elérkezettnek látta az időt az árak szabad forgalmának megengedésére. Elegendő termény van az országban ahhoz, hogy a szabadkereskedelm alakíthassa ki a reális árakat.

Mindenki, de különösen a háziasszonyok, nagy érdeklődéssel várták a szerdai piacot.

Szerdán reggel, az első szabad-árusítási napon, a korai órákban a termelők még nem voltak értesülve a rendeletről. A hivatalos árjelzőtáblát nem függesztette már ki a város, így a forgalom nehezen indult meg, a termelők nem hitték el az árszabályozás megszüntetését. Hét óra után indult meg a vásár és fél nyolc felé kialakultak az árak.

ESIK A PARADICSOM ÁRA

A paradicsom kilójáért 15 lejt kértek a termelők. Ilyen ár mellett nem akadt vevő, így kénytelenek voltak 10 lejben leszállítani az árát. Ment volna lejjebb is, ha több paradicsom lett volna a piacon.

A zöldség kilójáért — murek és petrezselyem vegyesen — 25 lejt kértek. Ez az ár megmaradt, a kicsiny felhozatal következtében.

A burgonya ára — akciós felhozatal lévén — 5 lejről 10 lejre emelkedett és a kevés, amit a hóstátiak behoztak, hamar elfogyott.

Hagyma szokatlanul sok volt. Piackedveskor 10 lejt kértek kilójáért, de nem sokkal utána 9, sőt 8 lejért adták. Gyümölcs alig akadt. Az almát 15 lejért árúsították kilónként, a körteért 16 lejt kértek, vevő kevés volt rá. A sütőtök kilójáért 10 lejt kértek a korai órákban, de a hatalmas tökhégyek érintetlenek maradtak, 10 óra felé indult meg a sütőtökforgalom — 6 lejes ár mellett.

MÁR NINCS VEREKEDÉS A PAPIKAÉRT

A szőlőért hosszú sorokban állortak a vásárlók. A fekete szőlő kilója 18, a csemege szőlő kilója 25 lejért fogyott el, mondhatni percek alatt. Zöldpaprika sok volt

a piacon. Eddig verekedés volt egy-két kiló paprikáért, most nem kellett senkinek. Reggel korán 5 lejt kértek az árusok a paprika darabjáért, később 3 lejért, majd 2.50 kínálták és így is sokat vittek belőle haza az eladók.

A szemesbab ára, az első szabadforgalmi napon a kétszeresére ugrott fel. 20 lejt kértek literéért.

Ami eddig teljesen hiányzott, megjelent a karfiol is a piacon. Méregdrágán árulták. Egy ökölnagyságu fejért, amit eddig 2 lejért adtak, most 8—10 lejt kértek.

A torma kötéséért ugyancsak 8 lejt fizettek a vásárlók.

MÉG NINCSENEK KIALAKULT ÁRAK

A maximális árak megszüntetésének gyakorlati következményei még nem alakultak ki. Az eladók véleménye szerint a szerdai árak nem irányadóak, mert a felhozatal még nem indult meg. Maguk a falusiak beszéltek arról, hogy a piac áruval való ellátása néhány napon belül meg fogja közelíteni a békebeli színvonalat és az árubőség le-törli az árakat.

Dollárt, forintot, zsidóvagyonot rejtegetett a szilágysomlyói katolikus esperes

SZILÁGYSOMLYÓ. — A nagyváradi rendőrfelügyelőség arról értesült, hogy Hauler Pál szilágysomlyói római katolikus esperes külföldi valutát és aranyat rejteget lakásán. A rendőrség közgei kiszálltak az esperes lakására és felszólították, adja elő az elrejtett valutákat és aranyat. A pap válaszul kijelentette, sőt írásba adta, hogy semmiféle beszolgáltatásra kötelezett érték nincs birtokában.

Az ügyészégi engedély alapján megtartott házkutatás során az íróasztal egyik titkos fiókjában nagy összegű dollárt, forintot és körülbelül félkiló súlyú különböző aranytárgyakat találtak. Többek között 30 darab jeggyűrűt és egy aranyérmét „Berger Nácának ro éves jubileuma alkalmából” felirattal. A karikagyűrűkön lévő bevésésekből arra lehet következtetni, hogy azok rablott zsi-

dó vagyonrészek. Az esperes könyvtárszobájában több fasiszta könyvet találtak, a harmadik szobában 200 méter értékű textilanyagot, szöveteket, vásznakat, pulnikokat találtak, az éléskamrában pedig 200 liter pálinkát. Az esperest letartóztatták és megindították ellene az eljárást.

Helyzetjelentés a tifuszfrontról:

Ujabb megbetegedés nem történt

További fokozott gondoskodás, állandó tisztaság szükséges a járvány feletti végső győzelemhez

KOLOZSVAR. — Az egészségügyi hatóságok erőfeszítései gátat vetettek az egyre fenyegetőbb kitütes tifuszjárvány további terjedésének. Ebben a munkában — ha történtek is hiányosságok — valamennyi hatóság, élükön a vármegye orvosaival, az egészségügyi szakszervezettel, betegsegélyzővel, hatalmas munkát végzett.

A városi tisztifőorvosi hivatal közlése szerint hétfőn és kedden a város területén újabb kiütéses tifuszos megbetegedés nem fordult elő.

A helyzet kedvezőre fordulása tette lehetővé, hogy a hatóságok megengedték újra a színházak, mozik megnyitását, hasonlóan szabadáttették a nyilvános sportjátékok rendezését is.

A tifuszjárvány idejére a nyilvános istentiszteleteket megtiltó hatósági rendeletet is hatályon kívül helyezték és szerda reggel a templomok már nyitott kapukkal várták a hívőket.

A korlátozó intézkedések részleges felfüggesztése azonban még nem jelenti a járvány teljes megszüntetését és így a nyilvános helyiségek fertőtlenítésére és tisztántartására a hatóságok továbbra is a legszigorubb ellenőrzést fogják gyakorolni.

A járvány továbbterjedésének megakadályozásában igen nagy szerepet játszott az, hogy a lakosság fokozottabb gondot fordított a tisztálkodásra és a fertőzést terjesztő veszedelmes férggekkel telt személyek száma egyre jobban csökkent. Hogy szemléltető módon mutassuk be ezt, néhány számadatot közlünk — az első napokban a betegsegélyzőben naponta átlag megforduló 400 személy között 40—50 volt tetves, tehát tíz százalék, illetve annál is több. Ma már átlagban 3—4 személyt találnak férgesen az ellenőrzést végzők, tehát egy százalék maradt még férgtelenítésre szoruló.

Hasonlóan nagymértékben járult hozzá a kedvező helyzet kialakulásához a kolozsvári rendőrségnek az utóbbi napokban végrehajtott erélyes intézkedése is, amikor a város területéről nagyszámú tisztátalan személyt távolítottak el, vagy kényszerítették hatóságilag a férgtelenítésre.

A kiütéses tifuszveszély csökkent, de nem szűnt meg! Hogy újra fel ne üsse fejét ez a veszedelmes betegség, további fokozott gondosságra, tisztaságra van szükség. Ha ezt az elemi rendszabályt mindenki betartja, akkor megszabadultunk a járvány fenyegető rémétől.

Elindultak csángóföldről..:

A krasznai Fazekas Mihály-kollégiumban tanul a csángóvidékről érkezett első két kisfiúk

KOLOZSVAR. — Két kis vadóc, Boecskoros csángólegények. Bakóban ültek vonatra s Krasznára tartanak, a „Fazekas Mihály” Népi Kollégiumba. Megilletődötten várakoznak a Magyar Népi Szövetség udvarán. Az őszi napfény kicsalta őket a diófa árnyékából, amit nem is lehet csudálni, mert ruhájuk vékony és szakadozott s az októberi reggel huncut szelei bujósokká játszanak benne.

— Hüvös vagyok — állapítja meg bölcsen a kisebbik és kopott bárányborsapokáját a két füleire huzná, de kicsi neki.

— Minek hívnak?

— Ferencnek.

— S a másik neved?

— Melyik másik? — néz rám csudálkozva.

— Hát az, amelyiket apádtól örökölöd.

Zavarodottan gyűrögött sapkáját, amit hirtelen lekopott a fejéről, mikor megszólították. Talán tiszteletből, talán ösztönös félelemből, nem tudom. Fogai között a szót mormolgatja. Mi lehet az, hogy: „örökölöd”.

— Dobos — ejti ki végül s úgy néz rám, mintha mondaná: ez nem fontos. Otthon csak Ferenc a nevem.

A társra hátrabb valamivel. Fátó Mihálynak hívják. Ő is otti a magyar nyelvű. Amíg egy mondatot megformál, hátszoros is megbotlik a nyelve, a szóhangsúlyt elejti s az odaugrik, mindig ahová nem kéne.

Az „sz”-betűt meg következetesen „sz”-nek ejti.

— Apád micsoda? — kérdelem az egyikőtől.

Nem találja hirtelen a megfelelő szót és azt mondja:

— Kint van a sztinánál.

— Akkor biztos juhász.

— Pakurár — csillan fel a szemre, hogy rájött a szóra.

— Testvéred hány van odahaza?

— Hat. Ferencnek meg öt. Ő a legkisebb. Ezért nagyon szerencsése.

Tudom, mire gondol. Neki még nem vehetik nagy hasznát odahaza. Apró még nagyon. Legfennebb juhokat és marhát őrizett a havason. Dehát az is munka.

Szó volt róla, hogy egyikük Smaradlon Kolozsváron. Itt is van népi kollégium, nemesak Krasznán. Mert Krasznára csak egyet kértek. Egy meg nem akart jönni. Azt mondta Ferenc az apjának, inkább otthon marad, de magára nem vegyül annyit idegen közt. Így jötték el ketten. Azt mondják: ahol egy Jólakhatik ott kettennek is jut.

— Nő, gyertek velem — ragadom meg őket — nézzük meg a várost és vegyük egyet-mást, ami diáknak való. A Magyar Népi Szövetség Petőfi-alapjából várórnok a Józsa Béla Athenaeumban. Tollel ceruzát, cifra tolltartót, radir gumit, füzeteket. Nem szólnak semmit hozzá. De látom rajtuk

Néhány nap múlva megnyitlik Kolozsváron a Budai Nagy Antal népi kollégium

A kolozsvári Budai Nagy Antal népi kollégium már a napokban megnyitlik. Az EMKE Vörös Hadsereg-utca 1. alatti épületében. Anyagi alapját ezúttal is a Magyar Népi Szövetség és Kolozsvár öntudatos munkássága, intézményei, gyárjai és demokratikus szervezetei biztosítják. Dancsuly András Mór-collégista, a munkálatok irányítója, az eddigi eredményekről a következőkben számolt be:

A népi kollégisták nagyrészenek tanítási és ellátási költségeit a kolozsvári gyárak és üzemek vállalták. A Dermata 10, az Irisz 2, a Fermeta 1, a Magyar Acélgyár 3, a Victoria Szövetkezet 1 népi kollégista eltartását vállalta. De biztosra vehető ígéretet kapunk még a következő üzemektől és egyháztól: Ady harisnyagyár, Ravag fémipari gyár, Ursus sörgyár, Schul kendőgyár, vala-

mint a református, unitárius és katolikus egyházaktól. Az ösztöndíjak eddigi számát tekintve valószínűleg 20 tagja lesz a népi kollégiumnak.

Az épületet különben rövid időn belül lakhatóvá tesszük — mondja. — A napokban Mór-collégisták és MNSZ-íffjak önkéntes munkával vállalták a még hiányzó butorok behordását és általában a termék rendezését. A Bolyai Demokrata Diákszövetség tagjai közül kiváltképpen a leányok végeztek szép munkát. De segítségére sietett a kollégiumnak Fábán Károly vízvezeték-szerelő is, aki a mosdót csapokkal és csövekkel szereli föl és Zeider József bádogos, aki egy kétméteres bádogmosdó ingyenes elkészítését vállalta.

— Ágyakat, asztalokat és székeket egyelőre a Mór-collégium kollégium kölcsönöz — folytatja. — Egy vagon tüzfűt valószínűleg az EMKE erdejéből fogunk hozni. De kivette részét a munkából Kalotaszeg néhány faluja is. Körösfő például gabonát és más élelmiszert gyűjtött a kollégium számára. A Magyar Népi Szövetség kolozsvári nőbizottsága ruhát és lábbelit gyűjt a népi kollégistáknak.

— A napokban összeül egy írókból, egyetemi tanárokból és más szakemberekből álló bizottság, amely a kollégium tanulmányi rendjét fogja kidolgozni. Itt hívjuk fel azoknak a népi kollégistáknak a figyelmét, akik a múlt iskolai évben a Szabó Dezső népi kollégium tagjai voltak, figyeljék a lapokat s az iskolakezdés napján jelentkezzenek a Budai Nagy Antal népi kollégiumban.

A „Dolgozó Nő”

októberi száma ismét kellemes meglepetés lesz az asszonyoknak. A lap tartalma színes és gazdag, külalakja állandóan fejlődik. Cikkei mindennapi életünk legégetőbb kérdéseivel foglalkoznak. Cheresztiesi Rozália vezető cikke Maniu és a reakció elleni vádirat. Orosz Irén megvívó szavaikkal ecseteli az antifasiszta foglyok szenvedéseit a nemzeti parasztpárti rendszer börtöneiben. A piac és pénzforgalom kérdéseiről Marton Lili és Jakab Edit számolnak be. A resicai bányászok életéről Kovány Lucia ír megkapó riportot, a falu életével Tamás Gáspár foglalkozik. Az iskolák és egyetemek, népi kollégiumok kérdéseit Süttő András, Asztalos Ágnes és Ferencz Erzsébet világitják meg. Tóth Imre jugoszláviai élményeiről számol be, a külpolitika eseményeit Erdélyi László ismerteti. Anyák figyelmébe ajánljuk a lap kitünő nevelési tanácsait, háziasszonyaink gyakorlati ismereteit bővítő a „Jó háziasszony”, a „Divat” öltözködési ötleteket ad és a négyoldal, színes gyermekmelletket, a „Kis Pajtás” kitünő szórakozás a gyermekeknek.

Méltóan ünnepelték meg az aradi vértanuk emlékét Nagyváradon

NAGYVÁRAD. — A 13 aradi vértanú kivégzésének évfordulóján, október 6-án, délelőtt 11 órakor a Magyar Népi Szövetség nagyváradi szervezeteinek vezetői, valamint a Bolyai Demokrata Diákszövetség küldöttsége megkoszorúzták Nagy Sándor emléktábláját és Bulikovszki Kázmér sírját. Az emléktáblánál Lőrincz József megyei tükár méltatta a vértanúhalált halt hős tábornokok emlékéit utána a Bolyai Demokrata Diákszövetség nevében Moravcsy Edit tartott rövid emlékbeszédet. Bulikovszki Kázmér sírjánál a Magyar Nép Szövetség részéről Bonczos István beszélt a 13 aradi vértanú ma is élő szelleméről. Czizják László a Bolyai Demokrata Diákszövetség képviselőjeként tett tanubizonyosságot arról, hogy ifjúságunk méltóan követi a nagy

szabadságharcosok eszméjét. Délután 6 órakor a MNSZ-székház nagytermében emlékünnepelelyt tartottak amelynek ünnepi szónoka T. Török Andor dr., a MNSZ nagyváradi szervezetének elnöke volt. A szónok a szabadságharcos szellemet méltatta, a 13 aradi vértanút és az együttélő román és magyar nép közös harcát szabadságukért. Pajor Andor tanárjelölt az ifjúság nevében beszélt, utána több szavalt hangzott el. Mindkét emlékünnepelelyen résztvettek a polgári és katonai hatóságok, a testvérszervezetek, az egyházak, valamint az ifjúság képviselői.

Este 9 órakor a városi színházban diszlokádást tartottak, ahol az „Ember tragédiája” előadása előtt Ambrus Péter megyei elnök méltatta a nap jelentőségét.

